

HISTORIE NEJVÝZNAMNĚJŠÍ TOVÁRNY V BUDIŠOVĚ – dnes LINASET a.s.

Prvotním předchůdcem dnešního Linasetu byla státní tabáková továrna, založená v roce 1873. Tovární budovy byly postaveny v letech 1876 – 77 a 1904 – 1905, zatímco správní budova pochází z období 1883 –84. Zřízení státní tabákové továrny rychle změnilo vnitřní i vnější vzhled města. Roku 1894 byla zřízena tovární jídelna pro dělnictvo a v letech 1912 – 1913 tovární útulna pro kojence (jesle), protože většinu zaměstnanců tvořily ženy. Továrna měla jako jedna z prvních u nás vlastního závodního lékaře. Poněvadž zpracování tabáku bylo státním monopolem, měli všichni zaměstnanci nárok na penzi a jejich rodiny na doživotní zaopatření. V roce 1918 továrnu převzala Československá tabáková reže. **Továrna byla specializována na ruční výrobu doutníků, která se ročně pohybovala kolem 23 mil. kusů.** Nejvyššího počtu 1000 dělníků továrna dosáhla v roce 1905, od té doby však tento počet postupně klesal : 1918 – 797, 1926 – 620, 1930 – 526. Po okupaci Sudet v říjnu 1938 převzal továrnu německý soukromý podnikatel. **V roce 1944 byla výroba doutníků zastavena a tovární objekty převzal Wehrmacht , který zde umístil konstrukci tajných zbraní a částečnou výrobu některých**

Po osvobození zůstala továrna opuštěná a nebyl v ní žádný provoz. Ale již v polovině roku 1947 byl prostor bývalé tabákové továrny využit k umístění závodu OKULA na výrobu optických skel a brýlových obrub. Výroba optických skel začínala na malém počtu starých brousíčních a leštících strojů. Proto byla za velmi krátkou dobu vyvinuta a vyrobena první série nových strojů odvážné revoluční konstrukce a na konci roku 1947 měl závod již 130 pracovníků. Ve druhém roce výroby ředitel závodu ing. Steklík navrhl brousíční stroj se samomazací miskou a konstrukce se začala ubírat směrem k produktivnějším víceřetenovým strojům. Závod převzal výrobu kovových obrub a ochranných brýlí a ke konci roku 1948 měl již přes 230 pracovníků. V roce 1949 odešel ředitel závodu ing. Steklík do nově zřízeného vývojového závodu v Praze a na jeho místo nastoupil ředitel Kočí. Optická výroba se úspěšně rozvíjela, do konce roku 1949 dosáhl závod počtu 360 pracovníků a během první pětiletky se měl rozrůst až na 1000 pracovníků. Avšak již v roce 1951 bylo rozhodnuto o výstavbě nového závodu OKULA v Nýrsku na Šumavě. Ještě do konce roku byla veškerá výroba přesunuta do Nýrska a budišovský závod od 1. 1. 1952 převzal národní podnik Bateria Slaný, který zde zavedl výrobu kapesních a anodových baterií. Změna výroby odradila většinu dosavadních pracovníků, kteří znechuceně odešli, a počet pracovníků závodu se snížil na 120. Nová výroba vyžadovala značné zapracování. Pod vedením vedoucího závodu p. Mrštiny se počáteční obtíže podařilo záhy překonat a již v roce 1953 se budišovský závod zařadil kvalitou i produktivitou práce mezi přední závody národního podniku Bateria. Uvažovalo se též o zdvojnásobení výrobní kapacity a získání pracovních příležitostí pro 360 osob, avšak vlivem mechanizace výroby se počet pracovníků do

konce roku 1955 zvýšil pouze na 156 osob. Navíc uvolnění mezinárodní situace v roce 1955 výrazně snížilo požadavky armády, závodu byl snížen výrobní plán a hrozilo podstatné snížení počtu pracovníků. Bylo to snad nejkritičtější období v celé historii budišovského průmyslu. Snížení počtu pracovníků nebylo přitom z politických důvodů možné, protože v téže době byl vítkovský okres prohlášen za dosídlovací území a noví dosídlenci by v Budišově nenašli práci. Byl proto urychleně hledán nový výrobní program. Toto úsilí však naráželo na četná úskalí a postupně byly odmítnuty návrhy na převedení závodu do podniku Romo Fulnek, na zřízení oblastní opravny traktorů i na zavedení výroby plechových konzerv a zinkových tub národním podnikem Obal. Nejperspektivnější i mzdově nejvýhodnější se nakonec jevila nabídka Lisoven nových hmot z Vrbna pod Pradědem. Narazila však na nepochopení tehdejších představitelů olomouckého kraje, kam vrbenský podnik náležel. Poté byl závod Bateria Budišov od 1. ledna 1956 převeden do LNH Vrbno pod Pradědem.

Přes provedenou delimitaci měl budišovský závod značné problémy se zajištěním zaměstnanosti a pro nedostatek lisů byla v závodě až do konce III. čtvrtletí 1956 ponechána též výroba baterií. Kromě toho pro udržení zaměstnanosti starších pracovníků a pracovníků se změněnou pracovní schopností převzal závod nerentabilní výrobu elektrických podušek. Na zavedení nové výroby nedostal závod žádné prostředky a musel všechny výdaje hradit z provozních nákladů. Závod se však s počátečními problémy nové výroby záhy vyrovnal a již v roce 1957 se v plnění ekonomických ukazatelů dostal na první místo mezi ostatními závody LNH.

Po zpevnění nosných pilířů a stropů v polovině roku 1957 bylo možné plně využít také těžkotonážních lisů a do roku 1959 byl závod vybaven moderním strojním zařízením. V roce 1960 byla v závodě zřízena vlastní nástrojárna, která zahájila samostatnou výrobu lisovacích nástrojů a přípravků pro potřeby hlavní výroby. Současně se zaváděla výroba stále náročnějších technických výlisků z fenoplastů, aminoplastů a polyesterových laminátů, kterých závod vyráběl na 600 druhů, zejména pro strojírenské podniky v celé republice. V průběhu dalších pěti let změnil závod technologii výroby na vysoce produktivní automatické vstřikování, které umožnilo trojnásobné zvýšení produktivity práce na jednoho pracovníka. V polovině šedesátých let dosáhl závod počtu 300 pracovníků, který se v dalších letech zvýšil na 370. Závod zaměstnával především ženy, z nichž 90 % v hlavní výrobě pracovalo na dvě směny. V této souvislosti závod vybudoval závodní jesle a dvě mateřské školy. Kromě toho měl závod rovněž závodní jídelnu, závodní zdravotnické středisko a soustavně pečoval také o ubytování svých pracovníků. První podnikové byty získal závod v roce 1960 a jen v období 1975 – 1977 bylo odevzdáno do užívání dalších 79 podnikových bytů.

Výroba v Lisovnách nových hmot pokračovala až do roku 1990, kdy v rámci privatizace přešla pod nového majitele s novým názvem LINASET a.s..

Současnost Linasetu a.s. naleznete na: <http://www.linaset.cz>

HISTORIE A SOUČASNOST V.O.K. s.r.o.

Počátky této provozovny sahají do roku 1901, kdy město Budišov prodalo Karlu Lorenzovi pozemek na stavbu továrny na výrobu zemědělských strojů. Od roku 1906 byl majitelem továrny Johann V. Bierent. Výroba se utěšeně rozvíjela a v roce 1930 měla továrna již 120 pracovníků.

V období od 9. 5. 1945 do 31. 12. 1947 byla bývalá firma Johann Bierent v národní správě a obnovila výrobu a opravy zemědělských strojů. V roce 1948 byla provozovna znárodněna a začleněna do národního podniku Průmstav Olomouc. Výroba zemědělských strojů byla zrušena a nahrazena prováděním oprav stavebních strojů. Od roku 1949 do 1951 byla provozovna převedena do podniku Čs. stavební závody Prostějov - Šumperk a zahájila novou výrobu ocelových součástí pro bytovou a průmyslovou výstavbu, která se bez podstatných změn udržela.

V letech:

1952 – 1953 patřila provozovna do podniku Stavomontáže Ostrava

1953 – 1958 změna názvu na Stavovýroba Ostrava

1958 – 1960 patřila provozovna do podniku Stavební stroje Ostrava

1960 - 1961 byl opět změněn název na Stavokonstrukce Ostrava

od 1. 1. 1962 do 1964 se stala provozovna součástí podniku Vítkovické stavby Ostrava – Kunčice

od 1. 4. 1964 připadla k báňskému podniku VOKD Poruba

v roce 1971 se provozovna stala součástí závodu Stavomontáže v rámci národního podniku Pozemní stavby Olomouc

V roce 1971 zaměstnávala 93 pracovníků a ročně zpracovala přes 3000 tun hutního materiálu na zámečnické stavební prvky pro stavby v tehdejších okresech Šumperk, Olomouc, Přerov, Vsetín, ale též v Praze a Ostravě.

HISTORIE A SOUČASNOST - CARME dřevařské závody Budišov n.B.

Závod byl v roce 1953 truhlářským oddělením Stavovýroby Ostrava v budově, která patřila firmě Bierent v Budišově a sdílela s ní veškeré její osudy. Ještě v tomto roce bylo však truhlářské oddělení od tehdejší provozovny Stavovýroby odloučeno a stalo se samostatným závodem v rámci podniku Ostravské dřevařské závody se sídlem ve Frýdku - Místku.

Závod začal rozvíjet výrobu s 26 pracovníky a byl postupně doplňován strojním zařízením. Provoz byl rozšířen o objekt likvidované provozovny Masna na Pivovarské ulici, kde byly po větších úpravách zřízeny natěračské dílny. V roce 1961 byl začleněn do Severomoravských dřevařských závodů a v té době zde pracovalo 80 pracovníků a vyráběla se zde stavebně truhlářské zařízení pro bytovou výstavbu v Severomoravském kraji a v Praze v celkovém ročním objemu přes 10 mil. Kč. V roce 1975 byl výrobní sortiment obohacen o vrata a obložení stěn a stropů z verzalitu. Závod vyráběl též dveře pro mobilní buňky, určené pro budovatele plynovodu Orenburg.

HISTORIE A SOUČASNOST - K+K GENERAL CORPORATION s.r.o.

Provozovna vznikla v roce 1952 včleněním zámečnické dílny do krajského podniku místního hospodářství ROMO Fulnek. Od poloviny šedesátých let se počet pracovníků pohyboval od 30 – 70.

Prováděl veškeré zámečnické práce včetně stavebního zámečnictví a vyráběl některé komponenty pro automatické pračky. Podnik Romo Fulnek byl od 1.7. 1965 sdružen do oborového strojírenského podniku MEOS v rámci místního hospodářství a podléhal přímo ministerstvu vnitra.